

UPPSALA
UNIVERSITET

Studiehandledning höstterminen 2010

Utbildningssociologi A, 30 högskolepoäng

Bestående av delkurserna:

Utbildningssystemets framväxt och struktur

Sociala grupperns utbildningsstrategier

Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner

Utbildning och samhällsförändring

Institutionen för utbildning, kultur och medier (EDU)
(www.edu.uu.se)

Innehåll

Studiehandledning för Utbildningssociologi A, 30 hp	5
Introduktion	5
Kursmål	5
Innehåll	5
Undervisning	6
Betyg och betygskriterier	6
Fusk och plagiat	6
Språkverkstad	6
Kursfakta	6
Kontakt	6
Utbildningssystemens framväxt och struktur	9
Kursbeskrivning	9
Kursmål	9
Tillgång till kursmaterial	9
Kursens upplägg (campus)	9
Kursens upplägg (distans)	10
Examination	10
Betyg och betygskriterier	10
Kursfakta	11
Undervisning	11
Introduktion	11
Föreläsning 1: Utbildningens historia fram till och med år 1800	11
Föreläsning 2: 1800-talets utbildningsrevolution	11
Föreläsning 3: 1900-talets utbildningsexplosion	12
Föreläsning 4: Dagens utbildningssystem	12
Föreläsning 5: Utbildningens socialhistoria	13
Seminarium 1: Tiden fram t.o.m. 1800-talets utbildningsrevolution	13
Seminarium 2: Dagens utbildningssystem mot bakgrund av 1900-talets utbildningsexplosion	14
Seminarium 3: Utbildningens socialhistoria – klass, kön och etnicitet	15
Sociala grupperns utbildningsstrategier	17
Kursbeskrivning	17
Kursmål	17
Tillgång till kursmaterial	17
Kursens upplägg	17
Kursens upplägg (distans)	17
Examination	18
Betyg och betygskriterier	18
Kursfakta	18
Undervisning	18
Introduktion	18
Föreläsning 1: Arvtagarna och kapitalbegreppet	18
Föreläsning 2: Utbildningskapital och gymnasie- och högskolefälten	19
Föreläsning 3: Det kulturella kapitalet och skolans individualisering	19
Föreläsning 4: De eftersatta och valfriheten	19
Föreläsning 5: Transnationella strategier	19
Seminarium 1: Arvtagarna och kapitalbegreppet	19

Workshop 1: Utbildningskapital och gymnasie- och högskolefälten	20
Seminarium 2: Det kulturella kapitalet och skolans individualisering	20
Seminarium 3: De eftersatta och valfriheten	20
Seminarium 4: Transnationella strategier	20
Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner.....	21
Kursbeskrivning.....	21
Kursmål	21
Tillgång till kursmaterial	21
Kursens upplägg (campus).....	21
Kursens upplägg (distans)	21
Examination.....	22
Betyg och betygskriterier	22
Kursfakta	22
Undervisning	22
Introduktion	22
Föreläsning 1: Marxism	22
Föreläsning 2: Durkheimtraditionen	23
Föreläsning 3: Weber	23
Föreläsning 4: Ratonal choice, humankapitalteori/Interaktionism	23
Föreläsning 5: Foucault	24
Föreläsning 6: Konstruktivism, postmodernistisk genusteori	24
Seminarium 1: Marxism	24
Seminarium 2: Durkheimtraditionen.....	24
Seminarium 3: Weber.....	24
Seminarium 4: Ratonal choice, humankapitalteori/Interaktionism	24
Seminarium 5: Foucault.....	25
Seminarium 6: Konstruktivism, postmodernistisk genusteori.....	25
Utbildning och samhällsförändring	27
Kursbeskrivning.....	27
Kursmål	27
Tillgång till kursmaterial	27
Kursens upplägg (campus).....	27
Kursens upplägg (distans)	27
Examination.....	28
Betyg och betygskriterier	28
Kursfakta	28
Undervisning	28
Introduktion	28
Föreläsning 1: Det sociala landskapet	28
Föreläsning 2: Det sociala rummet och relation mellan utbildning och yrkesliv	28
Föreläsning 3: Utbildningspolitiken	29
Föreläsning 4: Marknadisering av utbildning.....	29
Föreläsning 5: Högre utbildning/Internationalisering	29
Seminarium 1: Det sociala landskapet.....	29
Seminarium 2: Det sociala rummet och relation mellan utbildning och yrkesliv	29
Seminarium 3: Utbildningspolitiken.....	29
Workshop 1: Internationalisering	29

Studiehandledning för Utbildningssociologi A, 30 hp

Introduktion

Utbildningssociologi är ett område där bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande utforskas med hjälp av samhällsvetenskapliga och humanistiska metoder och relateras till andra samhällsområden. Ett centralt problemområde är rekryteringsfrågor i vid mening, det vill säga förhållandet mellan å ena sidan barns, elevers, studenters eller lärares sociala och kulturella bagage, å andra sidan den ordning som råder i utbildningsväsendet.

Andra frågor gäller hur faktorer som kön och etnicitet samt den sociala och kulturella tillhörigheten inverkar på människors praktiker i och utanför utbildningen, liksom utbildningens socialiserande verkningar. Historievetenskapliga inslag är väsentliga. Till grund för utbildningssociologin ligger mer generella kultursociologiska forskningstraditioner.

Utbildningssociologi, 30 hp ges som fristående kurs på Institutionen för utbildning, kultur och medier (www.edu.uu.se) vid Uppsala universitet.

Kursmål

Efter genomgången ska studenten kunna

- beskriva såväl olika utbildningsformers historiska utveckling som utbildningssystemets aktuella struktur i Sverige,
- redogöra för sociala gruppers utbildningsstrategier,
- utifrån ett internationellt perspektiv diskutera det svenska utbildningssystemets framväxt i relation till samhällets utveckling,
- redogöra för hur dagens utbildningssociologi förhåller sig till de samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningstraditioner som ligger till grund för den.

Innehåll

Kursen består av fyra delkurser:

Utbildningssystemets framväxt och struktur 7,5 hp

Sociala gruppers utbildningsstrategier, 7,5 hp

Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner, 7,5 hp

Utbildning och samhällsförändring, 7,5 hp

Alla delkurser ges på halvfart och kan kombineras till såväl helfarts- som halvfartsstudier. Kurserna ges både på campus och på distans.

Som *helfartsstudent* läser du de fyra delkurserna under *en* termin och läser då två delkurser parallellt, dvs. först läses Utbildningssystemets framväxt och struktur, 7,5 hp parallellt med Sociala gruppers utbildningsstrategier, 7,5 hp och därefter Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner, 7,5 hp parallellt med Utbildning och samhällsförändring, 7,5 hp.

Som *halvfartsstudent* läser du de fyra delkurserna över *två* terminer, dvs. ht-2010 läses Utbildningssystemets framväxt och struktur 7,5 hp och Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner, 7,5 hp. Vt-2011 läses Sociala gruppers utbildningsstrategier, 7,5 hp och Utbildning och samhällsförändring, 7,5 hp.

Denna studiehandledning behandlar Utbildningssociologi, 30 hp på såväl helfart som halvfart på campus och distans, och innehåller alla fyra delkursernas studiehandledningar.

Kursen sträcker sig över en termin för studier på helfart medan den sträcker sig över två terminer för studier på halvfart.

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier och workshops. För mer information om kursens upplägg och undervisning se nedan i beskrivningarna för de olika delkurserna.

Betyg och betygskriterier

Betygskriterier för delkurserna finns under respektive delkurs i studiehandledningen. Utbildningssociologi A, 30 h betygsätts med betygen väl godkänd, godkänd och underkänd. Kursbetyget utgör en sammanvägning av betygen på de fyra ingående delkurserna. För att bli godkänd på kursen krävs att alla delkurser är avklarade med godkänt resultat. För betyget väl godkänd krävs att studenten uppnått väl godkänt på mer än två av delkurserna.

Fusk och plagiat

Inom universitetet strävar vi efter att du som student skall utveckla vetenskaplig hederlighet grundad i Vetenskapsrådets etiska riktlinjer. Det är därför viktigt att man som student är medveten om var gränsen går mellan vad som är tillåtet respektive otillåtet när du skriver dina texter. Samtliga lärare är ålagda att vara uppmärksamma på alla försök till fusk och att till prefekt eller studierektor anmäla när misstanke om plagiat/fusk föreligger eller har konstaterats. För mer information om att skriva PM och liknande texter vid Institutionen för utbildning, kultur och medier se institutionens hemsida:

<http://www.edu.uu.se/del4b1.html>

Språkverkstad

Det finns en Språkverkstaden som är öppen för alla studenter vid Uppsala universitet som vill ha hjälp med skriftlig eller muntlig framställning. Vid Språkverkstaden kan du boka tid hos en handledare för kostnadsfri rådgivning. För mer information, se språkverkstadens hemsida:

<http://www.nordiska.uu.se/sprakverkstaden>

Kursfakta

Kursen ges av:

Institutionen för utbildning, kultur och medier (www.edu.uu.se) vid Uppsala universitet.

Postadress: Box 2136, 750 02 Uppsala

Besöksadress: Von Kraemers Allé 1 (Blåsenhus)

Kontakt

Studierektor

Ida Lidegran, universitetslektor, ida.lidegran@edu.uu.se

Kursadministratör

Marie Ols, marie.ols@peki.uu.se

Delkursledare för Utbildningssystemets framväxt och struktur 7,5 hp

Esbjörn Larsson, universitetslektor, esbjörn.larsson@edu.uu.se

Delkursledare för Sociala gruppers utbildningsstrategier, 7,5 hp

Ida Lidegran, universitetslektor, ida.lidegran@edu.uu.se

Delkursledare för Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner, 7,5 hp

Donald Broady, professor, donald.broadly@edu.uu.se

Delkursledare för Utbildning och samhällsförändring, 7,5 hp

Mikael Palme, vik. universitetslektor, mikael.palme@edu.uu.se

Studievägledning

Se institutionens hemsida <http://www.edu.uu.se/del2a1.lasso>

Utbildningssystemens framväxt och struktur

Detta är en gemensam studiehandledning för följande kurser/delkurser:

- kursen Utbildningssystemens framväxt och struktur, 7.5 högskolepoäng
- delkursen Utbildningssystemens framväxt och struktur, 7.5 högskolepoäng inom ramen för kursen Utbildningssociologi A 30 högskolepoäng

Kursbeskrivning

Kursen ger en översikt över de västerländska utbildningssystemens utveckling och aktuella struktur, med tonvikt vid svenska förhållanden och socialhistoriska aspekter. När kursen läses såsom en delkurs inom Utbildningssociologi A syftar den även till att ge en historisk bakgrund till stöd för övriga delkurser.

Kursmål

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna

- beskriva såväl olika utbildningsformers historiska utveckling som utbildningssystemets aktuella struktur i Sverige,
- utifrån ett internationellt perspektiv diskutera det svenska utbildningssystemets framväxt i relation till samhällets utveckling,
- relatera utbildningssystemets utveckling till faktorer som klass, kön och etnicitet.

Tillgång till kursmaterial

All kursinformation distribueras via <https://studentportalen.uu.se/>. Den publika informationen om kursen nås genom att söka på kursens namn på Studentportalen. För att nå de delar som inte ligger publikt (anmälan till tentamen, föreläsningar, instuderingsfrågor m.m.) måste man ha ett konto vid Uppsala universitet. Hur man ansöker ett studentkonto framgår av <http://www.uu.se/node329>

Kursens upplägg (campus)

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Vid föreläsningarna presenteras och problematiseras litteraturen och vid seminarierna ges deltagarna möjlighet att diskutera och fördjupa sina kunskaper. Seminarierna bygger på varje students aktiva deltagande och att var och en är väl förberedd och inläst på litteraturen. Diskussionen utgår från de instuderingsfrågor som publiceras efter respektive föreläsning (se nedan).

För att underlätta förberedelserna föregås varje seminarium av ett förseminarium som hålls inom ramen för de studiegrupper som skapats i samband med kursstarten. Studiegruppens deltagare ansvarar själva för verksamheten vid dessa sammankomster.

Varje seminarietillfälle är schemalagt till fem timmar. Under de första tre timmarna (fm) arbetar ni studenter tillsammans med att utifrån var och ens enskilda arbete med instuderingsfrågorna förbereda diskussionen vid själva seminariet (påföljande två timmar under em), då en lärare är med och leder seminariet.

Kursens upplägg (distans)

Föreläsningarna läggs efter hand ut på Studentportalen med hjälp av programmet E-mötesverktyget Adobe Connect. Mer information om programmet hittar man på:

http://www.ull.uu.se/system_support/emoten/student/

Adobe Connect används även för att genomföra kursens seminarier. Detta sker med hjälp av programmets chat-funktion (kamera eller mikrofon behövs inte). För att underlätta deltagandet vid seminarierna ska man i god tid innan första seminariet besökt

http://www.ull.uu.se/system_support/emoten/kommaigang/

Varje seminarietillfälle är schemalagt till två timmar med en förutbestämd starttid. I likhet med publiceringen av föreläsningarna läggs även länkarna till seminarierna ut i Studentportalen. Seminarierna infaller enligt följande:

- Seminarium 1 – Ons 27 okt kl 14 – Tiden fram t.o.m 1800-talets utbildningsrevolution
- Seminarium 2 – Fre 28 okt kl 14 – Dagens utbildningssystem mot bakgrund av 1900-talets utbildningsexplosion
- Seminarium 3 – Ons 3 nov kl 14 – Utbildningens socialhistoria - klass, kön och etnicitet

(Enligt gängse tradition tillämpas akademisk kvart. Seminarierummet öppnas alltså prick, men förhandlingarna tar sin början först kvart över. Däremellan finns det möjlighet att kontrollera att tekniken fungerar. Eventuella förändringar av mötestiden meddelas via både Studentportalen och mejl.)

Examination

Kursen examineras genom en skriftlig tentamen i slutet av kursen som hålls på campus. Detta prov sker enskilt och inga hjälpmedel (böcker, anteckningar m.m.) får användas. Den som vid tentamen försöker ta hjälp av någon alternativt använder otillåtna hjälpmedel kommer att anmälas till institutionens prefekt. Anmälan till tentamen sker via studentportalen.

Deltagande vid tentamen kräver **anmälan**, vilken görs via **Studentportalen**.

Betyg och betygskriterier

Studentens betyg på kursen grundar sig på resultatet på tentamen. Tentamen betygsätts med betygen väl godkänd, godkänd och underkänd.

För godkänt betyg på tentamen ska studenten, med utgångspunkt i kurslitteraturen,

- visa god förmåga i att beskriva olika utbildningsformers historiska utveckling samt dess betydelse för utbildningssystemets aktuella struktur
- korrekt använda begreppen klass, kön och etnicitet i relation till utbildningssystemets utveckling
- kunna beskriva det svenska utbildningssystemets framväxt i relation till samhällets utveckling utifrån ett internationellt perspektiv

För väl godkänt betyg krävs att studenten uppfyller kriterierna för godkänt betyg samt uppvisar god förmåga i att, med utgångspunkt i kurslitteraturen, analysera olika utbildningsformers historiska utveckling samt dess betydelse för utbildningssystemets aktuella struktur utifrån ett internationellt perspektiv.

Kursfakta

Kursen ges av:

Institutionen för utbildning, kultur och medier (www.edu.uu.se) vid Uppsala universitet.

Postadress: Box 2136, 750 02 Uppsala

Besöksadress: Von Kraemers Allé 1 (Blåsenhus)

Undervisning

Här följer en presentation av kursens olika moment. Tid och plats framgår av det schema som återfinns i Studentportalen.

Undervisningen består av fem föreläsningar och tre seminarier.

Introduktion

Eshjörn Larsson (kursledare), FD i historia och lektor i utbildningshistoria, esbjorn.larsson@edu.uu.se

Under introduktionen ges en kort presentation av såväl kursens innehåll som praktiska detaljer.

Föreläsning 1: Utbildningens historia fram till och med år 1800

Föreläsare: *Stefan Rimm*, FM i retorik och doktorand i pedagogik, stefan.rimm@oru.se

Föreläsningen tar upp de stora dragen i den svenska och internationella utbildningshistoriska utvecklingen från antiken, via medeltiden, renässansen och reformationen, fram till ungefär år 1800. Här behandlas bland annat förhållandet mellan stat, kyrka och skola. Tyngdpunkten ligger på utbildningen i skolor, gymnasier och universitet.

Litteratur som särskilt behandlas

Sandström, Carl Ivar 1989, *Utbildningens idéhistoria : om samhällsförändringarnas inflytande på undervisningens mål och idéinnehåll genom tiderna i Sverige och utlandet*, 3., omarb. uppl.. - ISBN: 91-87882-06-X (s. 26–129)

Föreläsning 2: 1800-talets utbildningsrevolution

Föreläsare: *Peter Bernhardsson*, FM i tyska och doktorand i utbildningssociologi, peter.bernhardsson@edu.uu.se

Under 1800-talet utvecklades nationella utbildningssystem med olika skoltyper och den offentliga undervisningen ökade dramatiskt. I föreläsningen behandlas några förklaringar till dessa revolutionerande förändringar. Särskilt sätts den svenska utvecklingen in i ett internationellt perspektiv.

Litteratur som särskilt behandlas

Archer, Margaret Scotford, 1943-. - *Social origins of educational systems : university edition* / Margaret S. Archer. - 1984. - ISBN: 0-8039-9765-5 (inb) (s. 19–86)

Eklof, Ben 1984, "The Myth of the Zemstvo School: The Sources of the Expansion of Rural Education in Imperial Russia: 1864-1914" i *History of Education Quarterly*, Vol. 24, No. 4 (Winter, 1984), (23 s.)

Green, Andy, 2000, "Education and state formation revisited (1994)", i *History of education: major themes. Vol. 2, Education in its social context.* - 2000. - ISBN: 0-415-14048-X (19 s.)

Lindert, Peter H. 2005 - *Välfärdsstatens expansion : ekonomisk tillväxt och offentlig sektor under 200 år* / Peter H. Lindert ; översättning: Gunnar Sandin ; introduktion av Jonas Olofsson. - 1. uppl.. - ISBN: 91-85355-08-9 (s. 123–166)

Ringer, Fritz K., 1987, "On segmentation in modern educational systems: the case of French secondary education, 1865-1920 (1987)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (35 s.)

- Sandström, Carl Ivar 1989, *Utbildningens idéhistoria : om samhällsförändringarnas inflytande på undervisningens mål och idéinnehåll genom tiderna i Sverige och utlandet*, 3., omarb. uppl.. - ISBN: 91-87882-06-X (s. 130–175)
- Simon, Brian, "Systematisation and segmentation in education: the case of England (1987)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (24 s.)
- Westberg, Johannes, "Förskolepedagogikens etablering: pedagogisk förändring i svenska förskolor, ca 1835-1945", i Esbjörn Larsson (red.), *Ny utbildningshistorisk forskning: tio bidrag från Nationella forskarskolan i utbildningshistoria*, Uppsala 2008 (11 s.)

Föreläsning 3: 1900-talets utbildningsexplosion

Föreläsare: *Johannes Westberg*, FD i historia och forskarassistent, johannes.westberg@edu.uu.se

Kanske kan man säga att de största förändringarna i det svenska utbildningsväsendet skedde under 1900-talet. I denna föreläsning uppmärksammas några av dessa, däribland skolundervisningens globala utbredning, den svenska förskolans förändrade roll, införandet av en nioårig grundskola och en treårig gymnasieskola, samt universitetens kraftiga tillväxt.

Litteratur som särskilt behandlas

- Folke-Fichtelius, Maria, 1952-. - *Förskolans formande : statlig reglering 1944-2008* / Maria Folke-Fichtelius. - 2008. - ISBN: 978-91-554-7278-8 Tillgänglig på Internet:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-9276> (s. 135–164)
- Lindensjö, Bo, 1944-. - *Utbildningsreformer och politisk styrning* / Bo Lindensjö & Ulf P. Lundgren. - 2000. - ISBN: 91-7656-487-8
- Lindert, Peter H. 2005 - *Välfärdsstatens expansion : ekonomisk tillväxt och offentlig sektor under 200 år* / Peter H. Lindert ; översättning: Gunnar Sandin ; introduktion av Jonas Olofsson. - - 1. uppl.. - ISBN: 91-85355-08-9 (s. 167-215)
- Meyer, John W., Ramirez, Francisco O., & Nuhoglu Soysal, Yasemin 1992, "World Expansion of Mass Education, 1870-1980", i *Sociology of Education*, Vol. 65, No. 2 (Apr., 1992) (21 s.)
- Sandström, Carl Ivar 1989, *Utbildningens idéhistoria : om samhällsförändringarnas inflytande på undervisningens mål och idéinnehåll genom tiderna i Sverige och utlandet*, 3., omarb. uppl.. - ISBN: 91-87882-06-X (s. 176–245)
- Svensson, Lennart, "The State and Higher Education: A Sociological Critique from Sweden" i *European Journal of Education*, Vol. 17, No. 3 (1982), pp. 295-306 (12 s.)
- Tyack, David & Tobin, William 1994, "Why Has It Been So Hard to Change?", *American Educational Research Journal*, Vol. 31, No. 3 (Autumn, 1994) (26 s.)
- Westberg, Johannes, "Förskolepedagogikens etablering: pedagogisk förändring i svenska förskolor, ca 1835-1945", i Esbjörn Larsson (red.), *Ny utbildningshistorisk forskning: tio bidrag från Nationella forskarskolan i utbildningshistoria*, Uppsala 2008 (11 s.)

Föreläsning 4: Dagens utbildningssystem

Föreläsare: *Håkan Forsberg*, doktorand i utbildningssociologi, hakan.forsberg@sh.se

Föreläsningen behandlar hur dagens utbildningssystem är uppbyggt och organiserat, från förskoleverksamhet och skolbarnomsorg till vuxenutbildning och högskola. Fokus riktas mot frågor som berör skolpolitik, styrning och organisation.

Litteratur som särskilt behandlas

- Andersson, Mats B; Broady, Donald : *Skolan under 1990 : Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier.* Uppsala : Univ. ILU, 2000 URL: <http://www.skeptron.uu.se/broad/seg/sec-27.pdf> (s. 17-33)
- Bunar, Nihad (2004). *Komplement eller konkurrent* [Elektronisk resurs] : *fristående skolor i ett integrationsperspektiv.* Norrköping: Integrationsverket. Tillgänglig på Internet:
<http://www.mkc.botkyrka.se/biblioteket/kampanj/RI2003/bilagor/bunar.pdf>

- Folke-Fichtelius, Maria, 1952-. - *Förskolans formande : statlig reglering 1944-2008* / Maria Folke-Fichtelius. - 2008. - ISBN: 978-91-554-7278-8 Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-9276> (valda delar: 135–164)
- Lindert, Peter H. 2005 - *Välfärdsstatens expansion : ekonomisk tillväxt och offentlig sektor under 200 år* / Peter H. Lindert ; översättning: Gunnar Sandin ; introduktion av Jonas Olofsson. - 1. uppl.. - ISBN: 91-85355-08-9 (s. 167-215)
- Skolverket 100805 (Elektronisk) <http://www.skolverket.se/sb/d/768> - Läs samtliga flikar under rubriken Utbildningssystemet – textversion. (ca: 15 sidor)
- Skolverket 100805 (Elektronisk) <http://skolnet.skolverket.se/polopoly/utbsys/> - Interaktiv karta över utbildningssystemet.
- Unemar Öst, Ingrid, *Kampen om den högre utbildningens syften och mål* [Elektronisk resurs] : *En studie av svensk utbildningspolitik* / , Örebro universitet, Diss. Örebro : Örebro universitet, 2009, Örebro, 2009 <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-7710> (valda delar: s. 37–57, 233–247)

Föreläsning 5: Utbildningens socialhistoria

Föreläsare: Sara Backman Prytz, FM i litteraturvetenskap och doktorand i utbildningssociologi, sara.prytz@edu.uu.se

Kön, klass och etnicitet hos elever och studenter är faktorer som över tid har påverkat såväl rätten till utbildning som skilda utbildningars innehåll. I denna föreläsning ges en historisk överblick över den inverkan detta har haft på individer, utbildningssystem och samhälle.

Litteratur som särskilt behandlas

- Albisetti, James C. 2000, "The Feminization of Teaching in the Nineteenth Century: A Comparative Perspective", i *History of education : major themes. Vol. 2, Education in its social context.* - 2000. - ISBN: 0-415-14048-X (19 s.)
- Barkin, Kenneth 1983, "Social Control and the Volksschule in Vormärz Prussia", i *Central European History*, Vol. 16, No. 1 (Mar., 1983), (21 s.)
- Grosvenor, Ian "A Different Reality: Education and the racialization of the black child (1987)" i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (12 s.)
- Johansson, Ulla, 1943-. - *Tre kulturer - tre historier : disciplinering i läroverk, flickskolor och folkskolor under 1800-talets senare hälft* / Ulla Johansson, Christina Florin. - 1996. - Utbildningshistoria. - Uppsala : Föreningen för svensk undervisningshistoria, 1988-. - (Årsböcker i svensk undervisningshistoria, 0346-8461). 1996, s. 15-46 : ill.
- Marsden, William E., "Social stratification and nineteenth-century english urban education (1992)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (18 s.)
- Pettersson, Lars, "Folkskolans varför och hur – en historisk betraktelse över motiv och metodik i svensk folkundervisning under 1800-talets första hälft" i *Skolhistoriskt arkiv : uppsatser och urkunder.* 32. – 2009 ISSN 0489-0760
- Ringer, Fritz K., 1987, "On segmentation in modern educational systems: the case of French secondary education, 1865-1920 (1987)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (35 s.)
- Simon, Brian, "Systematisation and segmentation in education: the case of England (1987)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (24 s.)
- Sjögren, David, "Att undervisa de andra: studier av lärarrapporter från den ambulerande zigenarskolan mellan 1946 och 1958" i Esbjörn Larsson (red.), *Ny utbildningshistorisk forskning: tio bidrag från Nationella forskarskolan i utbildningshistoria*, Uppsala 2008 (15 s.)

Seminarium 1: Tiden fram t.o.m. 1800-talets utbildningsrevolution

Seminarieledare: Peter Bernhardsson, FM i tyska och doktorand i utbildningssociologi, peter.bernhardsson@edu.uu.se

Seminarieriet bygger på föreläsning 1 & 2 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 2. De kommer då att publiceras på kurssidan (Studentportalen).

Litteratur som behandlas

- Archer, Margaret Scotford, 1943-. - *Social origins of educational systems : university edition* / Margaret S. Archer. - 1984. - ISBN: 0-8039-9765-5 (inb) (valda delar s. 19-86 – 67 s.)
- Eklof, Ben 1984, "The Myth of the Zemstvo School: The Sources of the Expansion of Rural Education in Imperial Russia: 1864-1914" i *History of Education Quarterly*, Vol. 24, No. 4 (Winter, 1984), (23 s.)
- Green, Andy, 2000, "Education and state formation revisited (1994)", i *History of education: major themes. Vol. 2, Education in its social context.* - 2000. - ISBN: 0-415-14048-X (19 s.)
- Lindert, Peter H. 2005 - *Välfärdsstatens expansion : ekonomisk tillväxt och offentlig sektor under 200 år* / Peter H. Lindert ; översättning: Gunnar Sandin ; introduktion av Jonas Olofsson. - - 1. uppl.. - ISBN: 91-85355-08-9 (s. 167-215)
- Ringer, Fritz K., 1987, "On segmentation in modern educational systems: the case of French secondary education, 1865-1920 (1987)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (35 s.)
- Sandström, Carl Ivar 1989, *Utbildningens idéhistoria : om samhällsförändringarnas inflytande på undervisningens mål och idéinnehåll genom tiderna i Sverige och utlandet*, 3., omarb. uppl.. - ISBN: 91-87882-06-X (263 s.)
- Simon, Brian, "Systematisation and segmentation in education: the case of England (1987)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (24 s.)
- Westberg, Johannes, "Förskolepedagogikens etablering: pedagogisk förändring i svenska förskolor, ca 1835-1945", i Esbjörn Larsson (red.), *Ny utbildningshistorisk forskning: tio bidrag från Nationella forskarskolan i utbildningshistoria*, Uppsala 2008 (11 s.)

Seminarium 2: Dagens utbildningssystem mot bakgrund av 1900-talets utbildningsexplosion

Seminarieledare: Johannes Westberg, FD i historia och forskarassistent, johannes.westberg@edu.uu.se

Seminarieriet bygger på föreläsning 3 & 4 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 4. De kommer då att publiceras på kurssidan (Studentportalen).

Litteratur som behandlas

- Andersson, Mats B; Broady, Donald : *Skolan under 1990 : Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier.* Uppsala : Univ. ILU, 2000 URL: <http://www.skeptron.uu.se/broad/seg/sec/sec-27.pdf> (s. 17-33)
- Bunar, Nihad (2004). *Komplement eller konkurrent* [Elektronisk resurs] : *fristående skolor i ett integrationsperspektiv.* Norrköping: Integrationsverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.mkc.botkyrka.se/biblioteket/kampanj/RI2003/bilagor/bunar.pdf>
- Folke-Fichtelius, Maria, 1952-. - *Förskolans formande : statlig reglering 1944-2008* / Maria Folke-Fichtelius. - 2008. - ISBN: 978-91-554-7278-8 Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-9276> (s. 135–164)
- Lindensjö, Bo, 1944-. - *Utbildningsreformer och politisk styrning* / Bo Lindensjö & Ulf P. Lundgren. - 2000. - ISBN: 91-7656-487-8
- Lindert, Peter H. 2005 - *Välfärdsstatens expansion : ekonomisk tillväxt och offentlig sektor under 200 år* / Peter H. Lindert ; översättning: Gunnar Sandin ; introduktion av Jonas Olofsson. - - 1. uppl.. - ISBN: 91-85355-08-9 (s. 123–166)
- Meyer, John W., Ramirez, Francisco O., & Nuhoglu Soysal, Yasemin 1992, "World Expansion of Mass Education, 1870-1980", i *Sociology of Education*, Vol. 65, No. 2 (Apr., 1992) (21 s.)
- Sandström, Carl Ivar 1989, *Utbildningens idéhistoria : om samhällsförändringarnas inflytande på undervisningens mål och idéinnehåll genom tiderna i Sverige och utlandet*, 3., omarb. uppl.. - ISBN: 91-87882-06-X (263 s.)

Skolverket 100805 (Elektronisk) <http://www.skolverket.se/sb/d/768> - Läs samtliga flikar under rubriken Utbildningssystemet – textversion. (ca 15 sidor)

Skolverket 100805 (Elektronisk) <http://skolnet.skolverket.se/polopoly/utbsys/> - Interaktiv karta över utbildningssystemet.

Svensson, Lennart, "The State and Higher Education: A Sociological Critique from Sweden" i *European Journal of Education*, Vol. 17, No. 3 (1982), pp. 295-306 (12 s.)

Tyack, David & Tobin, William 1994, "Why Has It Been So Hard to Change?", *American Educational Research Journal*, Vol. 31, No. 3 (Autumn, 1994) (26 s.)

Unemar Öst, Ingrid, *Kampen om den högre utbildningens syften och mål* [Elektronisk resurs] : En studie av svensk utbildningspolitik /, Örebro universitet, Diss. Örebro : Örebro universitet, 2009, Örebro, 2009 <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-7710> (valda delar: s. 37–57, 233–247 – 34 s.)

Westberg, Johannes, "Förskolepedagogikens etablering: pedagogisk förändring i svenska förskolor, ca 1835-1945", i Esbjörn Larsson (red.), *Ny utbildningshistorisk forskning: tio bidrag från Nationella forskarskolan i utbildningshistoria*, Uppsala 2008 (11 s.)

Seminarium 3: Utbildningens socialhistoria – klass, kön och etnicitet

Seminarieledare: Sara Backman Prytz, FM i litteraturvetenskap och doktorand i utbildningssociologi, sara.prytz@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 5 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsningen. De kommer då att publiceras på kurssidan (Studentportalen).

Litteratur som behandlas

Albisetti, James C. 2000, "The Feminization of Teaching in the Nineteenth Century: A Comparative Perspective", i *History of education : major themes. Vol. 2, Education in its social context.* - 2000. - ISBN: 0-415-14048-X (19 s.)

Barkin, Kenneth 1983, "Social Control and the Volksschule in Vormärz Prussia", i *Central European History*, Vol. 16, No. 1 (Mar., 1983), (21 s.)

Grosvenor, Ian "A Different Reality: Education and the racialization of the black child (1987)" i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (12 s.)

Johansson, Ulla, 1943-. - *Tre kulturer - tre historier : disciplinering i läroverk, flickskolor och folkskolor under 1800-talets senare hälft* / Ulla Johansson, Christina Florin. - 1996. - Utbildningshistoria. - Uppsala : Föreningen för svensk undervisningshistoria, 1988-. - (Årsböcker i svensk undervisningshistoria, 0346-8461). ; 1996, s. 15-46 : ill.

Marsden, William E., "Social stratification and nineteenth-century english urban education (1992)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (18 s.)

Petterson, Lars, "Folkskolans varför och hur – en historisk betraktelse över motiv och metodik i svensk folkundervisning under 1800-talets första hälft" i *Skolhistoriskt arkiv : uppsatser och urkunder.* 32. – 2009 ISSN 0489-0760

Ringer, Fritz K., 1987, "On segmentation in modern educational systems: the case of French secondary education, 1865-1920 (1987)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (35 s.)

Simon, Brian, "Systematisation and segmentation in education: the case of England (1987)", i *History of education : major themes. Vol. 4, Studies of education systems.* - 2000. - ISBN: 0-415-14050-1 (24 s.)

Sjögren, David, "Att undervisa de andra: studier av lärarrapporter från den ambulerande zigenarskolan mellan 1946 och 1958" i Esbjörn Larsson (red.), *Ny utbildningshistorisk forskning: tio bidrag från Nationella forskarskolan i utbildningshistoria*, Uppsala 2008 (15 s.)

Sociala grupperns utbildningsstrategier

Detta är en gemensam studiehandledning för följande kurser/delkurser:

- kursen Sociala grupperns utbildningsstrategier, 7.5 högskolepoäng
- delkursen Sociala grupperns utbildningsstrategier, 7.5 högskolepoäng inom ramen för kursen Utbildningssociologi A 30 högskolepoäng

Kursbeskrivning

Kursens syfte är att ge förståelse för sambandet mellan elevers/studenters olika förutsättningar och tillgångar och de olika vägar de tar genom utbildningssystemet och ut i arbetslivet. Kursen behandlar dessutom olikheter när det gäller hur olika samhällsgrupper använder sig av utbildningssystemet.

Kursmål

Efter genomgången kurs ska studenten kunna

- redogöra på en generell nivå för hur människor med olika geografiska, etniska och sociala ursprung, med olika kön och med olika tillgångar fördelar sig på utbildningssystemets nivåer och inriktningar,
- redogöra för övergripande skillnader i sociala grupperns utbildningsstrategier,
- beskriva förhållandet mellan utbildningssystemets struktur och sociala grupperns utbildningsstrategier.

Tillgång till kursmaterial

All kursinformation distribueras via <https://studentportalen.uu.se/>. Den publika informationen om kursen nås genom att söka på kursens namn på Studentportalen. För att nå de delar som inte ligger publikt (föreläsningar, instuderingsfrågor m.m.) måste man ha ett konto vid Uppsala universitet. Hur man ansöker ett studentkonto framgår av <http://www.uu.se/node329>

Kursens upplägg

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Vid föreläsningarna presenteras och problematiseras litteraturen och vid seminarierna ges deltagarna möjlighet att diskutera och fördjupa sina kunskaper. Seminarierna bygger på varje students aktiva deltagande och att var och en är väl förberedd och inläst på litteraturen. Mer detaljerad information om vad som behandlas vid de olika seminarierna finns i Studentportalen.

Kursens upplägg (distans)

Föreläsningarna läggs efter hand ut på Studentportalen med hjälp av programmet E-mötesverktyget Adobe Connect. Mer information om programmet hittar man på:
http://www.uu.se/system_support/emoten/student/

Adobe Connect används även för att genomföra kursens seminarier och workshop. Detta sker med hjälp av programmets chat-funktion (kamera eller mikrofon behövs inte). För att underlätta deltagandet vid seminarierna ska man i god tid innan första seminariet besökt
http://www.uu.se/system_support/emoten/kommaigang/

Varje seminarietillfälle är schemalagt till två timmar med en förutbestämd starttid. I likhet med publiceringen av föreläsningarna läggs även länkarna till seminarierna och workshoppen ut i Studentportalen. Tider för seminarierna och workshoppen kommer att meddelas via både Studentportalen och mejl.

Examination

Kursen examineras genom en skriftlig hemtentamen i slutet av kursen. Uppgiften är individuell.

Betyg och betygskriterier

Studentens betyg på kursen grundar sig på resultatet på hemtentamen. Hemtentamen betygsätts med betygen väl godkänd, godkänd och underkänd.

För godkänt betyg på hemtentamen ska studenten, med utgångspunkt i kurslitteraturen,

- kunna på en generell nivå beskriva hur människor med olika geografiska, etniska och sociala ursprung, med olika kön och med olika tillgångar fördelar sig på utbildningssystemets nivåer och inriktningar
- visa god förmåga i att redogöra för övergripande skillnader i sociala gruppers utbildningsstrategier
- kunna beskriva förhållandet mellan utbildningssystemets struktur och sociala gruppers utbildningsstrategier

För väl godkänt betyg krävs att studenten uppfyller kriterierna för godkänt betyg samt uppvisar god förmåga i att, med utgångspunkt i kurslitteraturen, analysera sociala gruppers utbildningsstrategier i relation till deras nedärvda och förvärvade tillgångar.

Kursfakta

Kursen ges av:

Institutionen för utbildning, kultur och medier (www.edu.uu.se) vid Uppsala universitet.

Postadress: Box 2136, 750 02 Uppsala

Besöksadress: Von Kraemers Allé 1 (Blåsenhus)

Undervisning

Här följer en presentation av kursens olika moment. Tid och plats framgår av det schema som återfinns i Studentportalen.

Undervisningen består av fem föreläsningar, fyra seminarier och en workshop.

Introduktion

Ida Lidegran (kursledare), FD och lektor i utbildningssociologi, ida.lidegran@edu.uu.se

Under introduktionen ges en kort presentation av såväl kursens innehåll som praktiska detaljer.

Föreläsning 1: Arvtagarna och kapitalbegreppet

Föreläsare: *Donald Broady*, professor, donald.broady@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Bourdieu, Pierre & Jean Claude Passeron, *Les héritiers. Les étudiants et la culture*. Paris: Minuit, 1964; 189 sidor. [Eng. övers. *The Inheritors. French students and their relation to culture*. Chicago London: The University of Chicago Press, 1979]

Broady, Donald, *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*. Uppsala: SEC/ILU, Rapporter från Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi nr 15. (26 s)

Föreläsning 2: Utbildningskapital och gymnasie- och högskolefälten

Föreläsare: *Ida Lidegran*, FD i utbildningssociologi, ida.lidegran@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Broady, Donald, & Mikael Börjesson, "En social karta över gymnasieskolan", *Ord & Bild*, (10 s)

Broady, Donald, Mikael Börjesson & Mikael Palme, "Det svenska högskolefältet och konkurrensen mellan lärosätena" i *Perspektiv på högskolan i ett förändrat Sverige*, Högskoleverket, 2002. (34 s)

Göransson, Anita & Lidegran, Ida, "En gränslös akademi? Vägar till den akademiska toppen med utländsk bakgrund i bagaget", i Göransson, Anita (red), *Makten och mångfalden- Eliter och etnicitet i Sverige*, s. 257-284 (27 s)

Lidegran, Ida, *Utbildningskapital. Om hur det alstras, fördelas och förmedlas*. s. 11-48, 175-239 (100)

Föreläsning 3: Det kulturella kapitalet och skolans individualisering

Föreläsare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Palme, Mikael, *Det kulturella kapitalet. Studier av symboliska tillgångar i det svenska utbildningssystemet 1988-2008*, s. 57-95, 259-276 (56 s).

Frykman, Jonas, *Den ljusnande framtid! Skola, social mobilitet och kulturell identitet*, Lund : Historiska media, 1998. (201 s).

Föreläsning 4: De eftersatta och valfriheten

Föreläsare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi

Litteratur som särskilt behandlas

Skawonius, Charlotte, *Välja eller hamna. Det praktiska sinnet, familjers val och elevers spridning på grundskolor*. Diss. Stockholms universitet (urval, 200 s)

Willis, Paul, *Learning to labour. How working class kids get working class jobs* (204 s)

Föreläsning 5: Transnationella strategier

Föreläsare: *Olof Winberg*, doktorand i historia, ola.winberg@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Börjesson, Mikael, *Transnationella utbildningsstrategier vid svenska lärosäten och bland svenska studenter i Paris och New York*. Diss. Uppsala universitet, 2005. Kapitel V, "Konklusion", s 539-564 (25 s)

Wagner, Anne-Christine, *De internationella skolorna och utbildningspraktikerna: specifika konstruktioner av det nationella. Bidrag till konferensen "Formation des élites et culture transnationale"*, Moskva, 26-30 april 1996 (12 s)

Seminarium 1: Arvtagarna och kapitalbegreppet

Seminarieledare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 1 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsningen. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Workshop 1: Utbildningskapital och gymnasie- och högskolefälten

Workshopledare: *Ida Lidegran*, FD i utbildningssociologi, ida.lidegran@edu.uu.se

Workshopen bygger på föreläsning 2 samt den litteratur som där behandlats. En uppgift distribueras efter föreläsningen. Den kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 2: Det kulturella kapitalet och skolans individualisering

Seminarieledare: *Ida Lidegran*, FD i utbildningssociologi, ida.lidegran@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 3 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsningen. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 3: De eftersatta och valfriheten

Seminarieledare: *Ylva Bergström*, FD i pedagogik, ylva.bergstrom@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 4 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsningen. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 4: Transnationella strategier

Seminarieledare: *Ola Winberg*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 5 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsningen. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner

Detta är en gemensam studiehandledning för följande kurser/delkurser:

- kursen Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner, 7.5 högskolepoäng
- delkursen Utbildningssociologi, klassiska och moderna traditioner, 7.5 högskolepoäng inom ramen för kursen Utbildningssociologi A 30 högskolepoäng

Kursbeskrivning

Kursen ger en grundläggande orientering om de samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningstraditioner som ligger till grund för dagens utbildningssociologi.

Kursmål

Efter genomgången kurs ska studenten kunna

- redogöra för grundläggande drag i de samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningstraditioner som ligger till grund för dagens utbildningssociologi,
- redogöra för de större utbildningssociologiska strömningarna och skillnader dem emellan,
- diskutera hur dagens utbildningssociologi förhåller sig till de samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningstraditioner som utgör dess grund.

Tillgång till kursmaterial

All kursinformation distribueras via <https://studentportalen.uu.se/>. Den publika informationen om kursen nås genom att söka på kursens namn på Studentportalen. För att nå de delar som inte ligger publikt (anmälan till tentamen, föreläsningar, instuderingsfrågor m.m.) måste man ha ett konto vid Uppsala universitet. Hur man ansöker ett studentkonto framgår av <http://www.uu.se/node329>

Kursens upplägg (campus)

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Vid föreläsningarna presenteras och problematiseras litteraturen och vid seminarierna ges deltagarna möjlighet att diskutera och fördjupa sina kunskaper. Seminarierna bygger på varje students aktiva deltagande och att var och en är väl förberedd och inläst på litteraturen. Mer detaljerad information om vad som behandlas vid de olika seminarierna finns i Studentportalen.

Kursens upplägg (distans)

Föreläsningarna läggs efter hand ut på Studentportalen med hjälp av programmet E-mötesverktyget Adobe Connect. Mer information om programmet hittar man på:

http://www.uu.se/system_support/emoten/student/

Adobe Connect används även för att genomföra kursens seminarier. Detta sker med hjälp av programmets chat-funktion (kamera eller mikrofon behövs inte). För att underlätta deltagandet vid seminarierna ska man i god tid innan första seminariet besökt

http://www.uu.se/system_support/emoten/kommaigang/

Varje seminarietillfälle är schemalagt till två timmar med en förutbestämd starttid. I likhet med publiceringen av föreläsningarna läggs även länkarna till seminarierna ut i Studentportalen. Tider för seminarierna kommer att meddelas via både Studentportalen och mejl.

Examination

Kursen examineras genom en skriftlig tentamen i slutet av kursen som hålls på campus. Detta prov sker enskilt och inga hjälpmedel (böcker, anteckningar m.m.) får användas. Den som vid tentamen försöker ta hjälp av någon alternativt använder otillåtna hjälpmedel kommer att anmälas till institutionens prefekt. Anmälan till tentamen sker via studentportalen.

Deltagande vid tentamen kräver **anmälan**, vilken görs via **Studentportalen**.

Betyg och betygskriterier

Studentens betyg på kursen grundar sig på resultatet på tentamen. Tentamen betygsätts med betygen väl godkänd, godkänd och underkänd.

För godkänt betyg på tentamen ska studenten, med utgångspunkt i kurslitteraturen,

- kunna redogöra för grundläggande drag i de samhällsvetenskapliga och humanistiska forskningstraditioner som ligger till grund för dagens utbildningssociologi
- kunna beskriva de större utbildningssociologiska strömningarna och skillnader dem emellan

För väl godkänt betyg krävs att studenten uppfyller kriterierna för godkänt betyg samt uppvisar god förmåga i att, med utgångspunkt i kurslitteraturen, analysera förhållandet mellan olika utbildningssociologiska strömningar och traditionerna som ligger till grund för dessa.

Kursfakta

Kursen ges av:

Institutionen för utbildning, kultur och medier (www.edu.uu.se) vid Uppsala universitet.

Postadress: Box 2136, 750 02 Uppsala

Besöksadress: Von Kraemers Allé 1 (Blåsenhus)

Undervisning

Här följer en presentation av kursens olika moment. Tid och plats framgår av det schema som återfinns i Studentportalen. Undervisningen består av sex föreläsningar och sex seminarier.

Introduktion

Mikael Palme, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Under introduktionen ges en kort presentation av såväl kursens innehåll som praktiska detaljer.

Litteratur som särskilt behandlas

Karabel, Jerome & A.H. Halsey, "Educational Research: A review and an interpretation", in Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 1-86. (86 s)

Andersen, Heine & Lars Bo Kaspersen (red), *Klassisk och modern samhällsteori* (urval ca 300 s)

Föreläsning 1: Marxism

Föreläsare: *Esbjörn Larsson*, FD i historia och lektor i utbildningshistoria, esbjorn.larsson@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

- Bowles, Samuel, "Unequal education and the reproduction of the social division of labour", in Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 137-151 (14 s)
- Rossanda, Rossana, M. Cini & L. Berlinguer, "Theses on education. A Marxist view", in Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 647-658 (12 s)

Föreläsning 2: Durkheimtraditionen

Föreläsare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

- Bernstein, Basil, "Class and Pedagogies: visible and invisible", in Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 511-535 (24 s)
- Bernstein, Basil, "Social class, language and socialization", in Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 473-486 (13 s)
- Durkheim, Emile, Emile Durkheim (1956 [1922]). "Education: Its Nature and Role", i Durkheim, Emile, *Education and Sociology*. Glencoe, IL: Free Press, 61-90 (29 s)
- Bourdieu, Pierre, "L'illusion biographique", in *Raisons pratiques. Sur la théorie de l'action*. Paris: Seuil, 1994, p. 81-89. Sv övers: "Den biografiska illusionen", i Bourdieu, Pierre, *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*, Stockholm: Daidalos, s. 68-75 (8 s)
- Bourdieu, Pierre, "Le nouveau capital", in *Raisons pratiques. Sur la théorie de l'action*. Paris: Seuil, 1994, p. 37-57. Sv övers: "Det nya kapitalet", i Bourdieu, Pierre, *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*, Stockholm: Daidalos, s. 31-48 (17 s)
- Liotard, Jean-François, *La condition postmoderne*. Paris: Minuit, 1979. Eng övers: *The Postmodern Condition*, Manchester: Manchester University Press, 1984. (106 s)

Föreläsning 3: Weber

Föreläsare: *Donald Broady*, professor, donald.broady@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

- Boudon, Raymond, "Education and social mobility: a structural model", in Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 186-196 (10 s)
- Collins, Randall, "Functional and conflict theories of educational stratification", in Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 118-135 (17 s)
- Parsons, Talcott, "The School Class as a Social System: Some of its functions in American society", *Harvard Ed. Rev.*, Vol. XXIX, No. 4, 1959, s. 297-318 (22 s)

Föreläsning 4: Rationell val, humankapitalteori/Interaktionism

Föreläsare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se, & Martin Gustavsson, FD i ekonomisk historia, martin.gustavsson@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

- Becker, Gary, "The Economic Way of Looking at Behavior: The Nobel Lecture", i *Journal of Political Economy*, Vol. 101, No. 3 (Jun., 1993), s. 385-409 (25 s)
- Bell, Daniel, "Meritocracy and Equality", in Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 607-634 (28 s)

Coleman, James "Social Capital in the Creation of Human Capital", *American Journal of Sociology*, vol 94, 1988, Supplement, s 95-120 (25 s)

Goffman, Erving, *Asylums. Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates*. London: Penguin, 1991, kapitlet "Introduction", p. 11-13, "On the Characteristics of Total Institutions", p. 13-115, "The Underlife of a Public Institution", p. 157-280. Sv övers: *Totala institutioner. Fyra essäer om anstaltslivet sociala villkor*. Stockholm: Norstedts, 2004, urval. (220 s)

Morgan, Mary S., "Economic man as model man. Ideal types, idealization and caricatures", *Journal of the History of Economic Thought*, Volym 28, No 1, mars 2006, s. 1-28 (28 s)

Schultz, Theodore, "Investment in human capital", Karabel, Jerome & A.H. Halsey (eds), *Power and Ideology in Education*. Oxford: Oxford University Press, 1977, s. 313-324 (12 s)

Föreläsning 5: Foucault

Föreläsare: Johannes Westberg, FD i historia och forskarassistent, johannes.westberg@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Foucault, Michel, *Surveiller et punir. Naissance de la prison*. Paris: Gallimard, 1975, Del III: Discipline, s. 137-229. Sv. Övers.: *Övervakning och straff. Fängelsets födelse*. Lund: Arkiv, 1987, del III, "Disciplinen", s. 157-269 (112 s)

Föreläsning 6: Konstruktivism, postmodernistisk genusteori

Föreläsare: Ida Lidegran, FD i utbildningssociologi, ida.lidegran@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Connell, R. W. "Cool Guys, Swots and Wimps: The Interplay of Masculinity and Education," in *Oxford Review of Education*, Vol. 15, No. 3, Gender and Education: Current Issues, (1989), s. 291-303. (s 14)

Davies, Bronwyn, "The Discursive Production of the Male/Female Dualism in School Settings," in *Oxford Review of Education*, Vol. 15, No. 3, Gender and Education: Current Issues, (1989), s. 229-241. (s 13)

Walkerline, Valerie, "Femininity as Performance," in *Oxford Review of Education*, Vol. 15, No. 3, Gender and Education: Current Issues, (1989), s. 267-279. (s 13)

Seminarium 1: Marxism

Seminarieledare: Esbjörn Larsson, FD i historia och lektor i utbildningshistoria, esbjorn.larsson@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 1 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 1. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 2: Durkheimtraditionen

Seminarieledare: Mikael Palme, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 2 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 2. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 3: Weber

Seminarieledare: Mikael Palme, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 3 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 3. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 4: Rational choice, humankapitalteori/Interaktionism

Seminarieledare: Mikael Palme, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 4 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 4. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 5: Foucault

Seminarieledare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 5 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 5. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 6: Konstruktivism, postmodernistisk genusteori

Seminarieledare: *Ida Lidegran*, FD i utbildningssociologi, ida.lidegran@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 6 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 6. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Utbildning och samhällsförändring

Detta är en gemensam studiehandledning för följande kurser/delkurser:

- kursen Utbildning och samhällsförändring, 7.5 högskolepoäng
- delkursen Utbildning och samhällsförändring, 7.5 högskolepoäng inom ramen för kursen Utbildningssociologi A 30 högskolepoäng

Kursbeskrivning

Kursen syftar till att studenten ska förstå utbildning i relation till förändringar i omvärlden såsom globalisering, politiska strömningar, omvandlingar på arbetsmarknaden och i arbetslivet.

Kursmål

Efter genomgången kurs ska studenten kunna

- redogöra för hur utbildningen påverkar och själv påverkas av regionalisering, nationalisering och globalisering,
- redogöra för utbildningens relation till det politiska systemet,
- beskriva förhållandet mellan utbildning och yrkesliv,
- diskutera utbildningens funktion i ett vidare samhälleligt sammanhang.

Tillgång till kursmaterial

All kursinformation distribueras via <https://studentportalen.uu.se/>. Den publika informationen om kursen nås genom att söka på kursens namn på Studentportalen. För att nå de delar som inte ligger publikt (föreläsningar, instuderingsfrågor m.m.) måste man ha ett konto vid Uppsala universitet. Hur man ansöker ett studentkonto framgår av <http://www.uu.se/node329>

Kursens upplägg (campus)

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Vid föreläsningarna presenteras och problematiseras litteraturen och vid seminarierna ges deltagarna möjlighet att diskutera och fördjupa sina kunskaper. Seminarierna bygger på varje students aktiva deltagande och att var och en är väl förberedd och inläst på litteraturen. Mer detaljerad information om vad som behandlas vid de olika seminarierna finns i Studentportalen.

Kursens upplägg (distans)

Föreläsningarna läggs efter hand ut på Studentportalen med hjälp av programmet E-mötesverktyget Adobe Connect. Mer information om programmet hittar man på: http://www.uu.se/system_support/emoten/student/

Adobe Connect används även för att genomföra kursens seminarier och workshop. Detta sker med hjälp av programmets chat-funktion (kamera eller mikrofon behövs inte). För att underlätta deltagandet vid seminarierna ska man i god tid innan första seminariet besökt http://www.uu.se/system_support/emoten/kommaigang/

Varje seminarietillfälle är schemalagt till två timmar med en förutbestämd starttid. I likhet med publiceringen av föreläsningarna läggs även länkarna till seminarierna och workshoppen ut i Studentportalen. Tider för seminarierna och workshoppen kommer att meddelas via både Studentportalen och mejl.

Examination

Kursen examineras genom en skriftlig hemtentamen i slutet av kursen. Uppgiften är individuell.

Betyg och betygskriterier

Studentens betyg på kursen grundar sig på resultatet på hemtentamen. Hemtentamen betygsätts med betygen väl godkänd, godkänd och underkänd.

För godkänt betyg på hemtentamen ska studenten, med utgångspunkt i kurslitteraturen,

- visa god förmåga i att beskriva utbildningens relation till det politiska systemet, förhållandet mellan utbildning och yrkesliv samt hur utbildningen påverkar och själv påverkas av regionalisering, nationalisering och globalisering
- kunna diskutera utbildningens funktion i ett vidare samhälleligt sammanhang

För väl godkänt betyg krävs att studenten uppfyller kriterierna för godkänt betyg samt uppvisar god förmåga i att, med utgångspunkt i kurslitteraturen, analysera utbildningens funktion i ett vidare samhälleligt sammanhang.

Kursfakta

Kursen ges av:

Institutionen för utbildning, kultur och medier (www.edu.uu.se) vid Uppsala universitet.

Postadress: Box 2136, 750 02 Uppsala

Besöksadress: Von Kraemers Allé 1 (Blåsenhus)

Undervisning

Här följer en presentation av kursens olika moment. Tid och plats framgår av det schema som återfinns i Studentportalen.

Undervisningen består av fem föreläsningar, tre seminarier och en workshop.

Introduktion

Mikael Palme, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Under introduktionen ges en kort presentation av såväl kursens innehåll som praktiska detaljer.

Föreläsning 1: Det sociala landskapet

Föreläsare: Mikael Börjesson, FD, universitetslektor i utbildningssociologi, mikael.borjesson@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Ahrne, Göran, Christine Roman & Mats Franzén, *Det sociala landskapet. En sociologisk beskrivning av Sverige från 1950-talet till början av 2000-talet*. Göteborg: Korpen, 2003 (350 s)

Föreläsning 2: Det sociala rummet och relation mellan utbildning och yrkesliv

Föreläsare: Andreas Melldahl, Doktorand i utbildningssociologi, andreas.melldahl@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Bourdieu, Pierre & Luc Boltanski, "Titel och ställning. Om förhållandet mellan produktionssystemet och reproduktionssystemet", i Broady, Donald (red), *Kultur och utbildning. Om Pierre Bourdieus utbildnings- och kultursociologi*, UHÄ/FoU Skriftserie 1985:4, s. 105-119 (14 s)

Bourdieu, Pierre, "Espace social et espace symbolique", in *Raisons pratiques. Sur la théorie de l'action*.

Paris: Seuil, 1994, p. 13-35. Sv övers: "Socialt rum och symboliskt rum", i Bourdieu, Pierre, *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlings teori*, Stockholm: Daidalos, s. 11-29 (18 s)

Bourdieu, Pierre, "Esprits d'État. Genèse et structure du champ bureaucratique", in *Raisons pratiques. Sur la théorie de l'action*. Paris: Seuil, 1994, p. 99-145. Sv övers: "Statstänkandet. Det byråkratiska fältets ursprung och struktur", i Bourdieu, Pierre, *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlings teori*, Stockholm: Daidalos, s. 83-124 (41 s)

Föreläsning 3: Utbildningspolitiken

Föreläsare: *Ylva Bergström*, FD i pedagogik, ylva.bergstrom@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Sörlin, Sverker & Gunnar Törnqvist, *Kunskap för välbstånd. Universiteten och omvandlingen av Sverige*. Stockholm: Studieförbundet Näringsliv och samhälle, 2000 (270 s)

Föreläsning 4: Marknadisering av utbildning

Föreläsare: *Martin Gustavsson*, FD i ekonomisk historia

Litteratur som särskilt behandlas

Blomqvist, Paula & Bo Rothstein, *Välfärdsstatens nya ansikte*, Stockholm: Agora, 2008, s. 9-108, 161-190, 219-232 (150 s)

Föreläsning 5: Högre utbildning/Internationalisering

Föreläsare: *Mikael Börjesson*, FD, universitetslektor i utbildningssociologi, mikael.borjesson@edu.uu.se

Litteratur som särskilt behandlas

Sörlin, Sverker & Gunnar Törnqvist, *Kunskap för välbstånd. Universiteten och omvandlingen av Sverige*. Stockholm: Studieförbundet Näringsliv och samhälle, 2000 (270 s)

Green, Andy, *Education, Globalization and the Nation State*. Basingstoke : Macmillan ; 1997 (187 s)

Seminarium 1: Det sociala landskapet

Seminarieledare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 1 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsningen. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 2: Det sociala rummet och relation mellan utbildning och yrkesliv

Seminarieledare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 2 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsningen. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Seminarium 3: Utbildningspolitiken

Seminarieledare: *Ylva Bergström*, FD i pedagogik, ylva.bergstrom@edu.uu.se

Seminariet bygger på föreläsning 3 och 4 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsning 4. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).

Workshop 1: Internationalisering

Workshopledare: *Mikael Palme*, FD i utbildningssociologi, mikael.palme@edu.uu.se

Workshopen bygger på föreläsning 5 samt den litteratur som där behandlats. Instuderingsfrågorna distribueras efter föreläsningen. De kommer då att publiceras på kurssidan (studentportalen).